

Körnstorp 50 år

Inför samfällighetens 40-årsjubileum 2014 gjordes en tillbakablick om familjen Fred som brukat Körnstorps gård samt intervjuer med medlemmar som byggde hus de första åren.

Inför 50-årsjubiléet hör vi med några medlemmar också om vad som hänt under senare år. Vidare visar föreningens handlingar på många aktiviteter och ett gott samarbete inom samfälligheten. Man deltar i arbetsdagar och projekt som utvecklar området. Många har uppdrag under flera år och känner ansvar att förvalta och utveckla vårt område med det intilliggande naturreservatet.

Text: Åke Zettermark

Några händelser:

2008

Vatten- och avloppsfrågor diskuteras med Gnesta kommun. Det gäller om Körnstorp kan få ansluta till en kommande utbyggnad till Laxne.

2010

Körnstorps gård köps av Kjell Thelenius och Yvonne Berggren (senare Thelenius). De blir fastboende 2015.

2012

Vattenfall gräver ned kraftledningen som går till Körnstorp.

2014

Arrendeavtalet som tecknats 1946 mellan Albert Fred på Körnstorps gård och arrendatorn sägs upp. Det avser ett markområde vid Övre Marviken inklusive fiskerätt i del av sjön. Tre mindre byggnader är i dåligt skick.

Nytt vattenreningssystem installeras i pumphuset. Rening sker med UV-ljus.

2017

Gnesta kommun meddelar att det inom 10 år inte blir någon anslutning till Laxnes VA-nät. Meddelar också att alla BDT-avlopp i Körnstorp ska inventeras under 2018.

Metallskylt med instruktion sätts upp på alla självdränerande dricksvattenventiler, vilket förbättrar handhavandet.

Maria Strömqvist har återkommande vädjat att fler bör engagera sig i trivselkommittén. En lösning blir att kommittén fr o m 2017 består av Maria Strömqvist och Yvonne Thelenius som ansvarar för årsmöten och arbetsdagar. För

Valborgs-och midsommarfirande ansvarar därutöver grupper av medlemmar enligt ett schema.

2018

Telia "Öppen Fiber" dras i luftledning i området och grävs ned på de tomter som ansluter sig.

17 hektar skog mellan Körnstorps och Svinsjön avverkas av Mellanskog. Tyvärr lämnas mycket ris, grenar och toppar kvar som gjort det nästintill omöjligt gå i området.

Kommunens inventering av BDT-avloppen föranleder att många medlemmar måste förbättra sitt avlopp.

2021

Ny badbrygga för landanslutning byggs av medlemmar och kommer på plats. Ny flytbrygga byggs året därpå.

2022

Årsmötet beslutar att dela upp områdets medlemmar i fyra grupper som enligt ett rullande schema får ansvar att arrangera Valborgs-och midsommarfirandet.

2023

Ett avtal träffas med Mellanskog som avser gallring av Körnstorps skogsmarker. Arbetet försenas men beräknas nu ske hösten 2024.

Körnstorps fixare

Pär Reinholdsson började hjälpa Körnstorpsborna i liten skala för 20 år sedan. Uppgifterna blev fler och fler och traktorerna som allt började med har genom åren kompletterats och vuxit till en hel maskinpark.

Nu är han sysselsatt på heltid som traktens allt i allo.

– Jag hjälper gärna till och tycker det är roligt när folk uppskattar det, säger Pär.

Det åretruntboende paret Pär Reinholdsson och Maria Strömqvist är välbekanta i vårt område. Pär har byggt upp en maskinpark som är anpassad för området och han fixar det mesta av det som behöver göras. Alla de kontakter som han därigenom fått med medlemmarna har medfört att han vid årsmötena valts till medlem av valberedningen alltsedan 2012.

Maria Strömqvist har under många år varit sammankallande i trivselkommittén. Tillsammans med Yvonne Thelenius på Körnstorps gård bildar hon numera en stabil ledning av trivselkommittén och ansvarar för förtäring på årsmöten och arbetsdagar.

Pär och Maria hade lämnat varsitt förhållande bakom sig när de träffades. De letade efter boende i trakten och via Mäklarhuset i Mariefred hittade de huset som de nu bor i. Det hade goda utrymmen med källare och en stor tomt. De flyttade in i mars 2004.

– Jag hade jobbat med maskiner och hade tre traktorer när vi flyttade hit, berättar Pär. Min före detta svärfar hade grävmaskin och jag hade jobbat mycket med den. Mitt första köp var en rysk trädgårdstraktor med dumperflak. Nästa köp blev en traktorgrävare.

Olle Ohlsson hade jobbat med grävningar många år i området. Sven Hägglund som ledde arbetet med vattenledningarna frågade Pär om han kunde byta vattenventiler och ersätta en del av det jobb som Olle Ohlsson gjorde. Det var det första uppdraget för föreningen och Sven Hägglund var den som då styrde arbetet.

– Jag jobbade skiftgång på Astra och sen på Sjöfartsverket i Södertälje. En jourtjänstgöring som gav vissa dagar ledigt och det gjorde att jag kunde utveckla servicen inom området. 2007 köpte jag den lilla grävmaskinen som används här än idag. 2008 tog jag lastbilskörkort och köpte en lastbil och kunde utöka uppdragen i området. 2009 köpte jag den gröna traktorn och tog över snöplogningen i området efter Pelle Hultqvist på gården Övre Skottvång. Nu finns avtal att jag ska sköta vägar och grönområden och jag har utökat maskinparken ytterligare och har även uppdrag att hålla vägar öppna ända bort till Skottvångs gruva.

2015 blev Pär maskinchef på en av Sjöfartsverkets båtar, vilket innebar sju dagars arbete följt av lika många dagars ledighet. Senare blev det 14-dagars pass med motsvarande ledighet, vilket gav bra utrymme för att arbeta med service inom området.

– När Gnesta kommun krävde att bättre BDT-avlopp måste installeras under 2018 så kunde jag göra det jobbet åt många medlemmar.

2020 köpte Pär den gröna grävmaskinen och nu arbetar han även åt Lilla Hammarbosäter. Från 2021 är han helt sysselsatt här och ser en framtid med mycket att göra. Området expanderar på olika sätt och medlemmarna uppskattar den service han kan erbjuda.

Pär ser gärna att vi medlemmar kan göra fler gemensamma insatser som inte alltid behöver beslutas formellt via årsmöten. Snabba insatser där vi hjälps åt och får saker gjorda är mycket viktiga på ett sådant här ställe. Som med bryggprojektet häromåret.

– Gemensamma insatser är viktiga för sammanhållningen, särskilt arbetsdagarna. För egen del hjälper jag gärna till och tycker det är roligt när folk uppskattar det.

Anita glömmer aldrig sommaren 1980

Anita Kärrlander är en av Körnstorps pionjärer. Redan 1973 slog hon och maken Björn till på en tomt i området. Bland de tydligaste minnena från alla år finns den mullrande åksommaren 1980.

– Jag har aldrig varit med om något liknande vare sig förr eller senare, berättar Anita.

Vi sitter på terrassen i Björn och Anita Kärrlanders hus. Det ligger alldeles i början av området när man kommer in från väg 223.

– Men så var det inte från början, berättar Anita. Då körde man in från Krampanvägen, mitt för gården Körnstorp, så tomten låg alltså en bra bit bort.

Det dröjde några år innan de fick grannar och den nya infarten från väg 223 byggdes.

– Vi var i trettioårsåldern, bodde i lägenhet i Solna och jag som var uppväxt i villa ville gärna ha något fritidshus. 1973 såg vi en annons i tidningen om tomter till salu, så vi åkte hit och tittade. Vi hade varit i Svinsjön också där tomter var till salu men inte fastnat för någon. Men nu slog vi till direkt, säljaren var på plats.

Prisbilden på den tiden var en annan än i dag.

– 35 000 kronor kostade tomten. Huset levererades av Smålands Trivselhus året därpå och kostade 24 000 kronor. Lite tursamt i sammanhanget var att säljaren trodde att vi var ett annat par som skulle ha dykt upp där. Men när vi nu kom först så fick de köpa en annan tomt i stället.

Huset kom i färdiga block, väggar och tak kom upp på en dag med hjälp av Björns och Anitas pappor. Fäderna var båda snickare och de hjälpte till mycket.

– Vi hade mycket kraft och ambition. Huset färdigställdes, sen krävde tomten sitt för att komma i ordning. De första åren fick vi barka aspar på tomten, det växte många aspar och vi bekämpade sen även aspskott i flera år.

En period som etsat sig fast i Anitas minne är sommaren 1980, då flera kraftiga åskoväder drog fram över trakten.

– Vid ett tillfälle vaknade jag mitt i natten av att det lät som om "Bergatrollet" rullade sitt berg framför sig, jag gick upp och tittade ut och såg att småträden som då fanns

på tomten låg ner av den tryckvåg som kom före åskan. Sedan kom åskan... hu, det var hemskt. Den slog ner på tre ställen i närheten.

Den sommaren var turerna till badplatsen omgärdade av vissa rutiner för att parera det dramatiska vädret.

– Vi lärde oss att om det var fint väder och man var vid badet och såg moln torna upp sig på andra sidan sjön, gällde det att snabbt ta sig därifrån och rusa hemåt.

Som besökare hos Anita och Björn ser man direkt att det finns intresse för blommor och trädgård och att mycket arbete har lagts ned. För några år sedan uppmärksammade Anita oss andra på att den sällsynta svedjenävan växte där valborgselden funnits. Det är en tillfällig ettårig växt som kan dyka upp efter bränder. Fröna kräver en temperatur på 50–100 grader för att gro.

– Området är ju fantastiskt. De första åren var det till exempel ett hav av blommande gullvivor på ängen ned mot badplatsen. När träden växte upp så minskade de tyvärr i antal.

Anita och Björn uppskattar den goda stämningen i samfälligheten där vi löser uppgifterna i samförstånd. Det är god uppslutning på arbetsdagarna och folk hjälps åt. Anita har varit med i styrelsen i flera år men tycker att hon med ålderns rätt kan låta andra ta på sig uppgifterna.

Om allt varit så bra, har du inte sett några problem?

– Jodå, vi har ju haft vildsvin som bökar runt men nu verkar de ha dragit sig tillbaka. Jag ser att de finns i närheten. På åttiotalet var det väldigt populärt att paddla på Marvikarna och då kunde vi plötsligt ha en massa kanotister som tog vår badplats i anspråk. De tänkte väl att eftersom vi är i ett naturreservat så är det fritt fram. Men just badplatsen är utanför området. Det löstes med tiden, en skylt med information bidrog säkert.

Anita har arbetat som operationssjuksköterska på flera sjukhus, och höll till på Södertälje sjukhus fram till pensioneringen. Efter det fortsatte hon jobba en del och höll sig aktiv även utanför arbetslivet. Som löpare tillhörde hon Sverigeeliten som veteran.

– De som bodde i Körnstorp på 90-talet såg mig säkert när jag gav mig ut på träningsrundor på morgnarna. Jag är stolt över det jag gjort som löpare eftersom jag vunnit både SM, EM och VM-medaljer och sprungit 24 Lidingölopp där jag stod längst fram tillsammans med Grete Waitz, Ingrid Kristiansen och Annichen Kringstad i nämnd ordning.

Numera blir det mest golf.

– En gång gjorde jag hole-in-one men förstod det inte. Jag letade efter bollen länge tills jag hittade den..

Utan vatten stannar Körnstorps

Förbättrad rening och jämnare tillgång på dricksvattnet. Det är i sammanfattning hur Stanley Björkqvist vill se på sitt arbete.

– Successivt har förbättringar skett och i dag har vi god tillgång på dricksvatten och kvalitén är utmärkt, säger Stanley efter 14 år som vattenansvarig i Körnstorps.

Vattenfrågan har som bekant varit ett återkommande ämne under åren. Vattenbrist har hotat under somrarna – och periodvis har det inte kommit något vatten alls ur kranarna. En vattengrupp bildades för att försöka lösa problemen. Under åren har gruppens sammansättning växlat. Sven Hägglund, med erfarenhet som mejeritekniker, tog inledningsvis en ledande roll.

Stanley Björkqvist flyttade till Körnstorps i januari 2009 och blev fastboende. Något senare följde sambon Martina efter. Stanley är utbildad rörmokare och VVS-installatör. Med firmanamnet på bilen dröjde det inte länge förrän Sven Hägglund tog kontakt.

– Han tyckte att jag skulle involveras i det arbete som Sven och Laszlo Herics utförde tillsammans för att gräva för vattenledningar och för ventiler vid tomtgränserna. Och så blev det, berättar Stanley Björkqvist.

Han har nu varit vattenansvarig i samfällighetens styrelse i 14 år.

– 2014 byttes reningssystemet. Så det är inget klor längre i vattnet, nu är det UV-lampor som tar död på bakterierna. Det var en investering på drygt 100 000 kronor.

Förbättrad filtrering i pumphuset är ordnat sedan år ett par år tillbaka, vilket gör tillgången på dricksvatten säkrare. Tre pumpar används växelvis för att öka livslängden. Byte sker varje vecka och sommartid kan två pumpar gå samtidigt. Rostiga galvaniserade rör i pumphuset är nyligen ersatta av Pem-slang.

Kvarstående problem har dock funnits med de så kallade självdränerande ventilerna som inte alltid hanterats på rätt sätt.

– Stora volymer dricksvatten har runnit ut och skapat kostnader för felsökning, konstaterar Stanley.

Sedan en straffavgift infördes har situationen förbättrats avsevärt. Med tydlig information på varje sådan ventil, om hur man ska öppna och stänga på ett korrekt sätt, har bara enstaka felhanteringar skett.

Kassör i 18 år

Nyligen avslutade Gunilla Larsson en 18 år lång period som kassör i samfälligheten.

– Men Skatteverket krånglade till det ordentligt sista året, säger hon.

2001 såg Gunilla Larsson och maken Jörgen en annons om fritidshus i Körnstorp. De bodde i en lägenhet i Älta och hade de senaste somrarna hyrt fritidshus veckovis men det passade dem inte riktigt.

– När vi körde in till Körnstorp slogs vi av de välskötta tomterna och blev lite tveksamma inför eventuella krav på välklippta gräsmattor. Men väl framme, där längst in på Törnestigen, kom vi till huset som stämde in på våra önskemål. Huset låg avskilt och hade en tomt som inte krävde så mycket arbete. Vi slog till direkt.

Vid årsmötet 2006 valdes Gunilla till kassör efter Matilda David. Gunilla kvarstod som kassör ända fram till årsmötet 2024. Ett svårslaget rekord på 18 år.

Trots att Gunilla jobbat som ekonomiansvarig på företag, bokförlag och olika föreningar och organisationer tycker hon att det är ganska krångligt med ekonomin i en samfällighet.

– Man ska budgetera för löpande utgifter men görs det reparationer eller andra investeringar så ska det belasta respektive fonder som har medel avsatta. Ett syfte är att hålla en jämn nivå på medlemsavgiften. Då gäller det att vi har avsatt tillräckligt med pengar i förväg.

– Det var lite krångligt i början men då förklarade Kerstin Andersson på Askstigen principerna för mig och då fattade jag.

Vi är nog flera som deltagit i styrelsearbetet under åren som kan tillstå att budgetering med fondavsättning och redovisning är krångligt och att det kändes tryggt att Gunilla kvarstod som kassör.

Det är inte bara ekonomin som Gunilla har hållit i. Utöver att fakturera medlemsavgifter och betala räkningar har hon har skött hemsidan, medlemsregistret, kontakterna med Skatteverket, bockat av närvaro vid arbetsdagarna (närvaro belönas med sänkt avgift) och skött kontakter med lantmäteriet när andelstal för medlemmar ändras.

Skatteverkets senaste agerande får inga stilpoäng av Gunilla.

– Verket krånglade till det ordentligt för föreningen när det 2022 beslutades att medlemsavgifterna skulle belastas med moms. Det blev mycket extra arbete för mig när momsen skulle debiteras och lyftas från köpta varor och tjänster.

Sedan gjordes en tvärvändning när Högsta förvaltningsdomstolen slog fast att moms inte ska tas ut på medlemsavgifterna. I stället ska frågor om återbetalningen hanteras.

2023 sålde Gunilla och Jörgen sitt hus men Gunilla stod kvar som kassör ett år.

Körnstorps gård

Körnstorps hjärta är den stora och vackra gården som gett namn åt hela samfälligheten. Där har Yvonne och Kjell Thelenius lagt ner sin själ sedan de tog över ägandet 2010.

– Ännu inte fyllda femtio vågade vi slå till. I dag skulle vi inte orka med ett sådant projekt, säger Yvonne Thelenius när hon blickar ut över ägorna.

Det är några dagar efter den stora jubileumsfesten på Körnstorps gård – då samfälligheten firade 50 år – när vi ses hos ägarna Yvonne och Kjell Thelenius. Aussie, deras australiska vallhund, välkomnar med sitt karakteristiska ylande. Gården ligger fint inom området, på en höjd med välansade gräsytor. Tre boningshus, en lada och en vedbod har gått igenom genomgripande renoveringar under Yvannes och Kjells tid som ägare.

– Vi var ute efter ett litet fritidshus här i trakten men när vi 2010 såg att Körnstorps gård var till salu så åkte vi hit och blev intresserade. Det var dock ett krav att antingen skulle man riva en del av ladan eller reparera den inom fyra månader. Vi blev förälskade i gården och vågade slå till. Vi var tvungna att börja med att riva halva ladan och samtidigt gjorde vi om köket i stora boningshuset, vi bodde då i ”mellanhuset”.

Det var bara början på ett flera år långt projekt med många utmaningar.

– Vi hade ett första mål, nämligen att få ladan i skick till vår ”100-årsfest”, alltså till 2013 då vi båda skulle fylla 50 år. Det mesta jobbet gjorde vi själva men vi hade hjälp i början av killar från Litauen som var duktiga på allt gammalt material. Sådant fanns hur mycket som helst i det som revs. Och vi ville återanvända så mycket som gick. Gammalt skräp fanns det dock gott om också. Mycket behövde forslas bort.

– Taket är det enda som har helt nytt trä. Men takteglet är gammalt. En bonde erbjöd oss att ta ned taktegel från ett hus, det var 4 500 pannor som vi kunde ta hand om

med hjälp av några kompisar. Det räckte till både ladan, magasinet och de mindre husen.

Som besökare slås man bland annat av de breda golvbrädorna i ladan. De sex meter långa plankorna kom Kjell och Yvonne över för en spottstyver. På Blocket såg de att några pensionärer i Västerås kunde såga timmer som var för grovt för dagens moderna sågar. Det blev billigare än att lägga ett klickgolv.

– En vecka innan 100-års årsfesten 2013 blev golvet klart och vi kunde inviga ladan och ha festen där.

Samfällighetens 40-årsfest 2014 ägde också rum i ladan. Många av föreningens medlemmar hade inte besökt gården tidigare. I ladan har också flera bröllop ägt rum. Inte minst Yvonne och Kjells eget 2020.

De vill ha det genuint och det har varit ett äventyr att hitta material som är tidsenligt. Till boningshuset, som de kallar "Solvändan", har de bytt ut ett antal fönster till cirka 100 år gamla rutor som överensstämmer bättre med gamla foton.

2015 blev Yvonne och Kjell fastboende. Samma år lånades två tackor och fyra lamm in för bete under sommaren. 2016 startades en mycket uppskattad biodling som pågick i åtta år.

– Men den avvecklade vi i våras för att vi ska kunna vara lite mer lediga under sommaren. I år kunde vi unna oss tre veckors sommarsemester.

De vill leva hållbart och inte belasta klimatet i onödan. De har solpaneler på taket, äter vegetariskt, odlar köksväxter och kör elbilar. Yvonne har hittat sitt önskejobb i närheten. Efter att i många år arbetat i Stockholmsområdet med busstrafik är hon nu driftchef för busstrafiken i Strängnäs kommun. Kjell som jobbar inom bank och finans i Stockholm tågpendlar från Läggesta.

Kjell och Yvonne ser gärna att gården används mer av oss medlemmar, att den kan vara en samlingspunkt i området. Inte bara för fester utan också för till exempel årsmöten i föreningen. Gården med sin historia sedan 1600-talet är ju något som sammanbinder oss alla.